

ΤΡΙΩΡΗ ΓΡΑΠΤΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 14 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2023

Κείμενο 1

Ο τρόπος που η τεχνητή νοημοσύνη επηρεάζει την εκπαίδευση και τις ανθρώπινες σχέσεις

Η τεχνητή νοημοσύνη αναδύεται σαν ισχυρό εργαλείο που διαμορφώνει το μέλλον της εκπαίδευσης και των ανθρώπινων σχέσεων. Στον τομέα της εκπαίδευσης, η τεχνητή νοημοσύνη επιφέρει τη δημιουργία προσαρμοστικών μαθησιακών περιβαλλόντων μέσω εξατομικευμένης μάθησης επιτρέποντας σε κάθε μαθητή να αναπτύξει τις ικανότητές του με βάση το ρυθμό και το στυλ του. Οι εκπαιδευτικοί αλγόριθμοι αναλύουν τις ατομικές ανάγκες και προτείνουν προσωποποιημένες διδακτικές εμπειρίες, που ενισχύουν την κατανόηση και την πρόοδο.

Επίσης, η τεχνητή νοημοσύνη επιτρέπει την ανάπτυξη εκπαιδευτικών εφαρμογών που παρέχουν έξυπνη αξιολόγηση και ανάδραση, βοηθώντας τους μαθητές να βελτιώσουν τις ικανότητές τους σε διάφορους τομείς, όπως η μαθηματική κατανόηση ή η γλωσσική ανάπτυξη.

Ωστόσο, η επίδραση της τεχνητής νοημοσύνης στις ανθρώπινες σχέσεις είναι πολυσύνθετη. Η αυξημένη χρήση ρομποτικής και τεχνητής νοημοσύνης στην εργασία μπορεί να δημιουργήσει ανησυχίες σχετικά με την αντικατάσταση ανθρώπινων θέσεων εργασίας. Παράλληλα, όμως, η τεχνολογία αυτή μπορεί να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ ανθρώπων και μηχανών, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες εργασίας και συνεργασίας.

Στον κοινωνικό τομέα, η τεχνητή νοημοσύνη επηρεάζει τον τρόπο που επικοινωνούμε και διαπραγματευόμαστε. Οι ευφυείς προσωπικοί βοηθοί και ομιλητικοί αλγόριθμοι επεμβαίνουν στον τρόπο που αλληλεπιδρούμε μεταξύ μας. Όμως, η επικοινωνία ανθρώπου προς άνθρωπο εξακολουθεί να είναι ανεκτίμητη και η τεχνολογία αυτή παρέχει νέες δυνατότητες για τη βελτίωση της επικοινωνίας και της κατανόησης μεταξύ ανθρώπων με διάφορες γλώσσες και πολιτισμικά υπόβαθρα.

Παράλληλα, υπάρχουν και ηθικά και νομικά ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Η προστασία της ιδιωτικότητας και η διασφάλιση της διαφάνειας στη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης είναι κρίσιμες πτυχές που πρέπει να ληφθούν υπόψη για να διασφαλιστεί μια θετική εξέλιξη.

Κατά συνέπεια, η τεχνητή νοημοσύνη δεν αποτελεί απλώς ένα εργαλείο αλλά μια δύναμη που διαμορφώνει την κοινωνία και τις σχέσεις μας. Ο σωστός συνδυασμός της τεχνολογίας με τις ανθρώπινες αξίες είναι καθοριστικός για τη δημιουργία ενός μέλλοντος όπου η τεχνητή νοημοσύνη συμβάλλει στην εκπαίδευση και τις σχέσεις μας με εποικοδομητικό τρόπο.

Κείμενο του ChatGPT, από το <https://chat.openai.com/>

Κείμενο 2

Είναι η τεχνητή νοημοσύνη το μαγικό ραβδί;

— Πού θα στοχεύσετε; Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι προτεραιότητες σε επίπεδο τεχνολογικής αναβάθμισης για την Ελλάδα;

— «Σκοπός της επιτροπής μας είναι να συμβουλευτεί την Πολιτεία για το ποιες ευκαιρίες προκύπτουν από τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, για τα στοιχεία που πρέπει να βάλει η χώρα μας ως προς την εφαρμογή και την ανάπτυξη αυτών των τεχνολογιών, αλλά και για τα ηθικά θέματα που τίθενται

από τη χρήση τους. Θα στοχεύσουμε σε τομείς στρατηγικής σημασίας για την Ελλάδα, όπως η Παιδεία, η έρευνα και η καινοτομία, η ψηφιοποίηση του κράτους, η υγειονομική περίθαλψη, η δικαιοσύνη, η διαχείριση κρίσεων, η προστασία των δασών και του φυσικού πλούτου από τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής και του ανθρωπίνου παράγοντα.

Θα διαμορφώσουμε προτάσεις με βραχυπρόθεσμο ή μεσοπρόθεσμο ορίζοντα που θα έχουν απτά αποτελέσματα στη βελτίωση της ζωής μας, της παραγωγικότητας της οικονομίας μας, της σχέσης του πολίτη με το κράτος, της προστασίας του περιβάλλοντος.

Να τονίσω μόνο δύο σημαντικά σημεία. Πρώτον, η επιτροπή μας έχει συμβουλευτικό και όχι εκτελεστικό ρόλο. Δεύτερον, η τεχνητή νοημοσύνη δεν είναι πανάκεια. Δεν είναι μαγικό ραβδί που λύνει από μόνο του τις σύνθετες προκλήσεις που ανέφερα. Οι σύνθετες προκλήσεις απαιτούν σύνθετες προσεγγίσεις και πολύπλευρες συνεργασίες, και όχι τεχνο-οπτιμιστική αλαζονεία».

— *Τι θεωρείτε για την Παιδεία; Έχουμε ανάγκη από επικαιροποίηση των προγραμμάτων σπουδών σε αντικείμενα αιχμής;*

— «Εκτός την έρευνα και την καινοτομία, όλες οι βαθμίδες της Παιδείας, συμπεριλαμβανομένης της δια βίου εκπαίδευσης, πρέπει να επικαιροποιηθούν γύρω από την πραγματικότητα που δημιουργούν η ραγδαία πρόοδος της τεχνολογίας και η αυξανόμενη ενσωμάτωσή της σε πολλές πτυχές της ζωής μας.

Ενώσω αυτή η διαδικασία είναι σε εξέλιξη, είναι σημαντικό να βελτιώσουμε τον αλφαριθμητισμό μας γύρω από τη χρήση και τη λειτουργία των αλγορίθμων με τους οποίους αλληλεπιδρούμε καθημερινά και που έχουν τόσο μεγάλη επιρροή στην εμπειρία μας στο ίντερνετ και τη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων μας.

Εκτός από την ενίσχυση του αλφαριθμητισμού μας ευρύτερα ως κοινωνία χρειαζόμαστε ευκαιρίες επανεκπαίδευσης του εργατικού μας δυναμικού ώστε να μπορεί να προσαρμοστεί σε μια αγορά εργασίας που αλλάζει γρήγορα λόγω της χρήσης των καινούργιων τεχνολογιών. Στα σχολεία και τα πανεπιστήμια τα προγράμματα σπουδών πρέπει να αναβαθμιστούν ώστε να εκμεταλλευτούν τις καινούργιες τεχνολογίες για τη βελτίωση της διδακτικής και της ερευνητικής διαδικασίας, και ώστε να εκθέτουν τους μαθητές και τους φοιτητές στις νέες εξελίξεις.

Τέλος, χρειάζεται συνέργεια μεταξύ των ανθρωπιστικών και θετικών επιστημών για να αντιμετωπίσουμε τα ηθικά, νομικά και φιλοσοφικά ερωτήματα που τίθενται από τη χρήση των νέων τεχνολογιών και να δημιουργήσουμε ένα σωστό πλαίσιο χρήσης τους».

Απόσπασμα από συνέντευξη του Κ. Δασκαλάκη στη Μ. Παπαματθαίου, εφημερίδα Το Βήμα 23.10.2023

Κείμενο 3

Απόσπασμα από το μυθιστόρημα: Είκοσι χιλιάδες λεύγες κάτω από τη θάλασσα

— Κύριε, είπε ο καπετάν Νέμο δείχνοντάς μου τα όργανα που αιωρούνταν από τους τοίχους του δωματίου του, να τα απαραίτητα μηχανήματα για τα ταξίδια του «Ναυτίλου». Εδώ, καθώς και μέσα στο σαλόνι, τα 'χω συνέχεια κάτω από τα μάτια μου και μου δείχνουν την ακριβή θέση και κατεύθυνση μου μέσα στον ωκεανό. Λίγα απ' αυτά σας είναι γνωστά, όπως το θερμόμετρο που μου δίνει τη θερμοκρασία στο εσωτερικό του «Ναυτίλου», το βαρόμετρο, που μετρά την ατμοσφαιρική πίεση και προαναγγέλλει τις αλλαγές του καιρού, το υγρόμετρο που δείχνει το βαθμό της ξηρασίας στην ατμόσφαιρα, το ανεμολόγιο που η βελόνα του αναγγέλλει τον ερχομό των θυελλών, η πυξίδα που κατευθύνει την πορεία μου, το εκτόκυκλο, που με το ύψος του ήλιου μου υποδεικνύει το πλάτος μου, τα χρονόμετρα, που μου επιτρέπουν να λογαριάζω το γεωγραφικό μήκος, και να στο τέλος τα κυάλια

της μέρας και της νύχτας, που μου χρησιμεύουν να ανιχνεύω όλα τα σημεία του ορίζοντα, όταν ο «Ναυτίλος» ανεβαίνει στην επιφάνεια των κυμάτων.

— Είναι τα συνηθισμένα εργαλεία ενός θαλασσόλυκου, αποκρίθηκα και ξέρω τη χρησιμότητά τους. Μα, να και μερικά άλλα που σίγουρα θ' ανταποκρίνονται στις ξέχωρες ανάγκες του «Ναυτίλου». Εκείνο το καντράν κει κάτω, που πάνω του τρέχει μια κινητή βελόνα, δεν είναι μανόμετρο;

— Αληθινά είναι μανόμετρο. Σαν έρθει σ' επαφή με το νερό, μου δείχνει την εξωτερική πίεση και συνάμα μου δίνει και το βάθος όπου κινείται η μηχανή μου.

— Και τούτες οι βολίδες είναι νέου είδους;

— Είναι βολίδες θερμομετρικές και δείχνουν τη θερμοκρασία των διαφόρων στρωμάτων του νερού.

— Και κείνα τα όργανα που δεν μπορώ, όσο κι αν σπάω το κεφάλι μου, να καταλάβω τη χρησιμότητα τους;

— Εδώ, κύριε καθηγητή, θα χρειαστεί να σας δώσω μερικές εξηγήσεις, είπε ο κυβερνήτης Νέμο. Παρακαλώ, ακούστε με.

Κράτησε για λίγο σιωπή και μετά από λίγα λεπτά είπε.

— Υπάρχει μια δύναμη τρομερή, πειθαρχική, γρήγορη, εύκολη, που λυγίζει σε κάθε χρήση και που κυβερνάει σαν αρχηγός στο πλοίο μου. Όλα γίνονται από τούτη τη δύναμη. Με φωτίζει, με ζεσταίνει, είναι η ψυχή των μηχανών μου. Και τούτη η δύναμη είναι ο ηλεκτρισμός.

Ιούλιος Βερν, Είκοσι χιλιάδες λεύγες κάτω από τη θάλασσα, μετάφραση-απόδοση Μ. Μαρκουίζος, Εκδ. Ρέκος, σ. 88

Θέμα Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων τις επιφυλάξεις που διατυπώνονται στο κείμενο 1 για τα αποτελέσματα που επιφέρει στις ανθρώπινες σχέσεις η χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης.

Μονάδες 20

Θέμα Β

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση τα κείμενα 1 και 2, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στην κόλλα σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** (χωρίς αναφορά σε χωρία των κειμένων):

α) Στην τέταρτη παράγραφο του κειμένου 1 αναφέρεται ότι η τεχνητή νοημοσύνη υποκαθιστά την επικοινωνία του ανθρώπου με τον άνθρωπο.

β) Σύμφωνα με την τελευταία παράγραφο του κειμένου 1 η συμβολή της τεχνητής νοημοσύνης εξαρτάται μόνον από την τεχνολογική πρόοδο.

γ) Στο κείμενο 2 αναφέρεται ότι από τη στιγμή που η τεχνητή νοημοσύνη καλύπτει πολλούς και διαφορετικούς τομείς, είναι το εργαλείο για την επίλυση κάθε προβλήματος.

δ) Σύμφωνα με το κείμενο 2 η αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης αποτελεί αδήριτη ανάγκη.

ε) Στο κείμενο 2 ο Κ. Δασκαλάκης προτείνει τη συμπερίληψη των ανθρωπιστικών αρχών στις θετικές επιστήμες.

Μονάδες 15

B2α. Ο Κ. Δασκαλάκης στη συνέντευξή του εμφανίζεται πολύ βέβαιος για τις απόψεις του. Να αναφέρετε δύο (2) διαφορετικές μεταξύ τους γλωσσικές επιλογές/εκφραστικά μέσα με τα οποία υπηρετείται η βεβαιότητά του (μονάδες 2), και να εξηγήσετε σύντομα τη λειτουργία τους (μονάδες 4).

B2β. «Εκτός την έρευνα και την καινοτομία, όλες οι βαθμίδες της Παιδείας, συμπεριλαμβανομένης της δια βίου εκπαίδευσης, πρέπει να επικαιροποιηθούν γύρω από την πραγματικότητα που δημιουργούν η ραγδαία πρόοδος της τεχνολογίας και η αυξανόμενη ενσωμάτωσή της σε πολλές πτυχές της ζωής μας.»: να αναγνωρίσετε τα είδη της σύνταξης στο χωρίο αυτό και να δικαιολογήσετε τη λειτουργία τους (μονάδες 4).

Μονάδες 10

B3α. Να εξηγήσετε ποιος είναι ο επικοινωνιακός ρόλος του τίτλου στο κείμενο 1 (μονάδες 4).

B3β. Να συγκρίνετε τα κείμενα 1 και 2, και να αναφέρετε μία (1) ομοιότητα και μία (1) διαφορά ως προς το περιεχόμενο και τη γλώσσα τους (μονάδες 6).

Μονάδες 10

Θέμα Γ

Τι συναισθήματα προκαλούν στον συζητητή του καπετάν Νέμο τα τεχνολογικά μέσα του «Ναυτίλου»; (τεκμηριώστε την απάντησή σας με τρεις διαφορετικούς κειμενικούς δείκτες). Ποια στάση και συναισθήματα κυριαρχούν σήμερα για τις τεχνολογικές εξελίξεις που σχετίζονται με την Τεχνητή Νοημοσύνη; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

Θέμα Δ

Συντάσσετε ένα κείμενο (350-400 λέξεις), στο οποίο να αναφέρετε α) τους λόγους για τους οποίους είναι χρήσιμο να αξιοποιείται η Τεχνητή Νοημοσύνη σε όλες τις πτυχές της ζωής και β) τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να ενταχθεί δημιουργικά στην εκπαίδευση.

Το κείμενο έχει μορφή άρθρου που αναρτάται σε ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό περιοδικό. Μπορείτε να αντλήσετε δημιουργικά υλικό από τα Κείμενα 1, 2 και 3.

Μονάδες 30

Καλή επιτυχία!

ΤΡΙΩΡΗ ΓΡΑΠΤΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΕΜΠΤΗ 14 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2023

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Συνάδελφοι,

εφιστούμε την προσοχή ότι η βαθμολόγηση γίνεται σε κάθε σχολείο από τους διδάσκοντες και τις διδάσκουσες του μαθήματος σύμφωνα με τους όρους που διαμορφώνονται από την πορεία της διδασκαλίας και την παιδαγωγική σχέση με τους μαθητές και τις μαθήτριές σας. Ας μην ξεχνάμε ότι δεν πρόκειται για τελική εξέταση του μαθήματος, αλλά έχει χαρακτηριστικά διαμορφωτικής αξιολόγησης.

Άρα, κρίνετε εσείς ανάλογα με την πορεία της διδασκαλίας τι μπορεί να θεωρηθεί αποδεκτή απάντηση στην προσπάθεια για την αποτελεσματικότερη προετοιμασία των μαθητών/τριών. Πέρα από τις σχηματικές και ενδεικτικές απαντήσεις που ακολουθούν, κρίνετε το σωστό ανάλογα με την πορεία της διδασκαλίας

A1.

1. Η αυξημένη χρήση ρομποτικής και τεχνητής νοημοσύνης στην εργασία μπορεί να δημιουργήσει ανησυχίες σχετικά με την αντικατάσταση ανθρώπινων θέσεων εργασίας.
2. Οι ευφυείς προσωπικοί βοηθοί και ομιλητικοί αλγόριθμοι επεμβαίνουν στον τρόπο που αλληλεπιδρούμε μεταξύ μας.
3. Η προστασία της ιδιωτικότητας.
4. Η διασφάλιση της διαφάνειας στη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης

Σύμφωνα με τη ρουμπρίκα: Περιεχόμενο: 4 στοιχεία X 2,25 μονάδες = 09 μονάδες, Οργάνωση: 7 μονάδες, Γλώσσα: 4 μονάδες = 20 μονάδες

B1. α) Λ, β) Λ, γ) Λ, δ) Σ, ε) Σ

5 στοιχεία X 3 μονάδες= 15 μονάδες

B2α.

Γλωσσικές επιλογές/ εκφραστικά μέσα	Τεκμήριο από το κείμενο	Λειτουργία
Χρήση α' ενικού και α' πληθυντικού προσώπου	<i>Να τονίσω... Θα στοχεύσουμε...</i>	Έμμεση επίκληση στην προσωπική αυθεντία, στο ήθος του πομπού Η Επιτροπή και το συλλογικό έργο της
Το ασύνδετο σχήμα	1 ^η παράγραφος: <i>όπως η Παιδεία, η έρευνα και η καινοτομία...</i>	Εκτενής αναφορά σε τομείς στρατηγικής σημασίας

Και ό,τι άλλο κρίνετε εσείς ανάλογα με την πορεία της διδασκαλίας σας.

Αναφορά σε μία γλωσσική επιλογή 1 μονάδα + λειτουργία 2 μονάδες= 3 μονάδες X 2 = 6 μονάδες

B2β. «επικαιροποιηθούν» και η λειτουργία της παθητικής σύνταξης: 2 μονάδες

«δημιουργούν» και η λειτουργία της ενεργητικής σύνταξης: 2 μονάδες

B3α. Πληροφορεί τον αναγνώστη για το περιεχόμενο του κειμένου (2 μονάδες) γιατί είναι εκτενής, κυριολεκτικός κ.ά (2 μονάδες).

Και ό,τι άλλο κρίνετε εσείς ανάλογα με την πορεία της διδασκαλίας σας.

B3β. Ομοιότητα περιεχόμενου: Τα ηθικά και νομικά ζητήματα που ανακύπτουν από την χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης.

Διαφορά περιεχομένου: Συγκεκριμένη πρόταση για την αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών.

Ομοιότητα γλώσσας: Μικροπερίοδος λόγος

Διαφορά γλώσσας: Χρήση ορολογίας

Και ό,τι άλλο κρίνετε εσείς ανάλογα με την πορεία της διδασκαλίας σας.

4 στοιχεία X 1,5 μονάδες= 6 μονάδες

Γ. Συναισθήματα συζητητή: Σιγουριά, ανασφάλεια, έκπληξη(;))

Κειμενικοί δείκτες: οι ερωτήσεις, η μεταφορά (όσο κι αν σπάω το κεφάλι μου), προσωποποίηση (ο ηλεκτρισμός είναι η ψυχή των μηχανών μου)

Και ό,τι άλλο κρίνετε εσείς ανάλογα με την πορεία της διδασκαλίας σας.

Στάση/συναισθήματα σήμερα: κάθε απάντηση δεκτή αρκεί να αιτιολογείται

Μονάδες 15 (βλ. ρουμπρίκα)

Δ. α) Λόγοι για τους οποίους είναι χρήσιμο να αξιοποιείται η Τεχνητή Νοημοσύνη σε όλες τις πτυχές της ζωής:

Από τα κείμενα αναφοράς:

- 1) Εξατομικευμένη μάθηση,
- 2) Βελτίωση ικανοτήτων,
- 3) Νέες ευκαιρίες εργασίας,
- 4) Βελτίωση της επικοινωνίας και της κατανόησης μεταξύ ανθρώπων με διάφορες γλώσσες και πολιτισμικά υπόβαθρα
- 5) Ψηφιοποίηση υπηρεσιών,
- 6) Υγεία και περίθαλψη,
- 7) Προστασία του περιβάλλοντος, κ.α.

β) Τρόποι με τους οποίους μπορεί να ενταχθεί δημιουργικά στην εκπαίδευση:

Από τα κείμενα αναφοράς: Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και ό,τι άλλο προτείνουν τα παιδιά αρκεί να το αιτιολογούν.

Σύμφωνα με τη ρουμπρίκα: Περιεχόμενο: 12 μονάδες, Οργάνωση: 10 μονάδες, Γλώσσα: 8 μονάδες= 30 μονάδες

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία